

RAPPORT 630

Nota Brasschaat, Hensbergelei - Verkaveling in 2 loten

Deel 2: Programma van maatregelen

Inge Van de Staey, Vanaenrode Willem & Petra Driesen
Juli 2018

DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1. Gemotiveerd advies

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Initieel werd door *ARON bvba* een archeologienota voor een uitgesteld traject (ID 3886) opgesteld bestaande uit een bureauonderzoek. Op basis van het bureauonderzoek was het niet mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed, de waarde daarvan (kennispotentieel) en de omgang hiermee. Daarom was aanvullend vooronderzoek noodzakelijk.

Dit aanvullend vooronderzoek bestond uit een landschappelijk bodemonderzoek (2018E221), een verkennend archeologisch booronderzoek (2018F185) en een proefsleuvenonderzoek (2018F186) en werd uitgevoerd op een ca. 3907 m² perceel aan de Hensbergelei 2 te Brasschaat (Prov. Antwerpen), gekend als Brasschaat, 2de afdeling, sectie C: Perceel 31L2.

Het landschappelijk bodemonderzoek vond plaats op het gehele perceel. Er werden tijdens het landschappelijk bodemonderzoek - conform het programma van maatregelen uit de bekrachtigde archeologienota - 5 boringen gezet.

Het verkennend archeologisch booronderzoek werd uitgevoerd op een ca. 200 m² grote zone in de noordwesthoek van het terrein, waarbij 17 megaboringen werden uitgevoerd. conform het programma van maatregelen zoals omschreven in de bekrachtigde archeologienota.

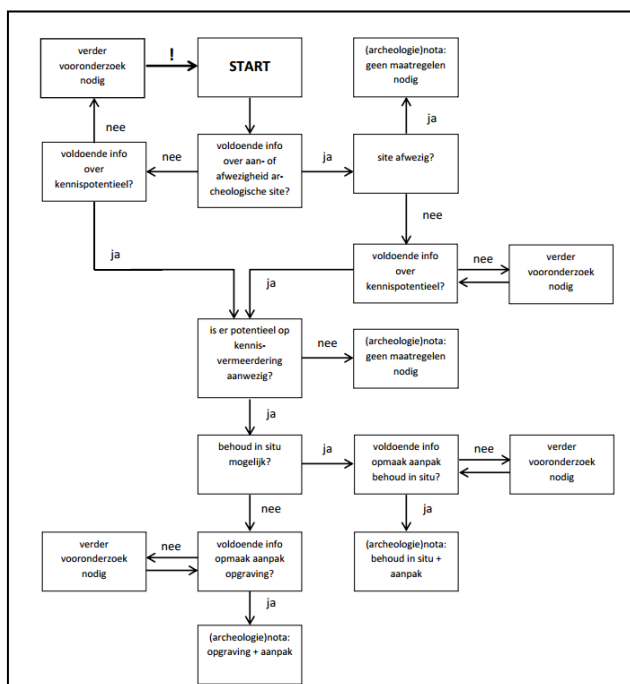
Het programma van maatregelen zoals omschreven in de bekrachtigde archeologienota (ID 3886) voorzag verder in een proefsleuvenonderzoek waarbij 10 % van het terrein onderzocht diende te worden door middel van continue proefsleuven van 2 m breed, die op 15 m van elkaar gelegen waren. In totaal ging het om vier noordoost-zuidwest georiënteerde sleuven (*Afb. 37*). Op deze wijze zou ca. 390 m² of in totaal 10 % van de totale oppervlakte van het gebied (3907 m²) onderzocht worden. Bijkomend diende 2,5% van het terrein via kijkvensters, dwars-en/of volgsleuven onderzocht worden. Minstens 1 dwarssleuf wordt aangelegd om de loop van de onverharde weg uit de 19de eeuw te traceren.

Van dit Programma van maatregelen werd tijdens het uitgevoerde onderzoek licht afgeweken. Dit aangezien uit het definitieve inrichtingsplan bleek dat niet alle bomen gerooid zouden worden. Naast de bomen bij de toegang tot de percelen aan de Hensbergelei, waarvan het behoud bij de opmaak van de archeologienota gekend was, zullen ook de bomen centraal in het noorden (ca. 233 m²) en in de zuidwesthoek (ca. 850 m²) als groene ruimte behouden blijven.

Gezien de te behouden beboste zone in het noorden werd sleuf 2 iets in zuidelijke richting verschoven. Proefsleuven 3 en 4, in het zuiden, werden verkort door de te behouden groenzone in het zuidwesten. Op deze manier was het bovendien onmogelijk om, met uitzondering van in het meest verstoorde oostelijke deel van het onderzoeksterrein²⁹, een dwarssleuf aan te leggen. Er werd daarom geopteerd om een kijkvenster te voorzien ter hoogte van de te verwachten veldweg (KV1), gelegen tussen proefsleuf 1 en proefsleuf 2 in het westen van het terrein. Rekening houdend met de zones waar de bomen behouden blijven en daardoor niet onderzocht kon worden (ca. 1352 m²), komt dit neer op 12,6 % van het toegankelijke terrein (2556 m²). Tijdens het proefsleuvenonderzoek werd ook doorlopend een metaaldetector gebruikt.

Op basis van voorgaande onderzoeken kon een gemotiveerd advies gegeven worden aangaande het al dan niet uitvoeren van verder archeologisch onderzoek.

²⁹ Zoals bleek uit de resultaten van het landschappelijke bodemonderzoek en de gezette profielputten tijdens het proefsleuvenonderzoek.

Afb. 44: Beslissingshefboom bij de afweging voor de noodzaak van verder vooronderzoek en/of een opgraving (Bron: OE, CGP 2.0, p. 31).

1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied

Het landschappelijk bodemonderzoek (2018E221) maakte duidelijk dat in het noordwesten van het terrein een gaaf bewaarde bodem (Zdg) bewaard bleef.

Het verkennend archeologisch booronderzoek (2018F185) maakte evenwel duidelijk dat ook in deze zone (ca. 2000 m²) verstoringen plaatsvonden, vermoedelijk na de vrij recente ingebruikname van het terrein. Het verkennend archeologisch booronderzoek bracht geen lithische artefacten aan het licht die wijzen op de aanwezigheid van een steentijd artefactensite.

Het proefsleuvenonderzoek (2018F186) leverde geen archeologische sporen of vondsten op en bevestigde grotendeels de bevindingen wat betreft de bodemopbouw. Er werden tijdens het proefsleuvenonderzoek geen sporen aangetroffen.

Samenvattend kan gesteld worden dat de in oorsprong aanwezige Zdg-bodem over quasi het gehele onderzoeksterrein sterk geroerd is en de bodem eerder als OB-bodem kan worden aangeduid. Enkel in het centraal westelijke gedeelte bleef de bodemopbouw vrij gaaf bewaard en kan nog van een intact bodemprofiel worden gesproken.

De archeologische waarde en het potentieel op kenniswinst van het onderzoeksgebied is daarmee laag.

1.3 Impact van de geplande bodemingrepen

Op basis van de omschrijving van de geplande bodemingrepen in Deel 1: Verslag van de resultaten, 1. Beschrijvend gedeelte, 1.2 Beschrijving van de geplande bodemingrepen kan de impact van deze bodemingrepen op het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed bepaald worden.

De bouw van de woningen en de aanleg van nutsleidingen veroorzaken vrij grootschalige bodemingrepen. Ook in de tuinzones kunnen meer diepgaande verstoringen in de toekomst niet uitgesloten worden. Verwacht werd dan ook dat de moederbodem en daarmee ook eventueel aanwezige archeologische resten over het volledige terrein vergraven zullen worden tijdens de toekomstige werken.

Het uitgevoerde onderzoek toonde aan dat er geen (waardevolle) archeologische vindplaatsen zijn aangetroffen in het onderzoeksgebied. De geplande ruimtelijke ontwikkeling heeft dan ook geen impact op het bodemarchief.

1.4 Bepaling van de maatregelen

Het verkennend archeologisch booronderzoek leverde geen (lithische) artefacten op. Het proefsleuvenonderzoek leverde noch archeologische sporen noch archeologische vondsten op. Dit maakt dat het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied als uiterst laag kan worden ingeschat. Hetzelfde geldt voor de kans op kennisvermeerdering bij verder onderzoek, waardoor de kosten voor de uitvoer van verder onderzoek niet opwegen tegen de baten.

Er moeten daarom geen maatregelen getroffen worden en er wordt bijgevolg geen *Programma van Maatregelen* opgemaakt.

Dat er geen verder archeologisch onderzoek nodig is, neemt niet weg dat de aannemer/uitvoerder van de werken gehouden blijft aan de meldingsplicht van archeologische vondsten moesten deze toch worden aangetroffen. De context zit vervat in artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. De vinder is verplicht om de vondst binnen de drie dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en beschermt de vondst en haar vindplaats tot tien dagen na het vinden.

BIBLIOGRAFIE

BOGEMANS, F. (1997) *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart*. Kaartblad 1-7 Essen- Kapellen.

BOGEMANS, F. (2010) *Toelichting bij de geologische kaart van België*. Kaartblad 1-7 Essen- Kapellen.

CGP: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2.0.

DE CLERCQ W., BASTIAENS W., DEFORCE K., DESENDER K., ERVYNCK A., GELORINI V., HANECA K., LANGOHR R. EN VAN PETEGEM A. (2001) Waarderend en preventief archeologisch onderzoek op de Axxes-locatie te Merelbeke (prov. Oost-Vlaanderen): een grafheuvel uit de Bronstijd en een nederzetting uit de Romeinse periode, *Archeologie in Vlaanderen* VIII, 123 – 164.

HANECA, K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. EN ERVYNCK A. (2016) Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie. (Onderzoeksrapport 48, OE), Brussel.

DEEBEN J. & RENSINK E. (2005), Het Laat-Paleolithicum in Zuid-Nederland, In: Deeben et al. (eds.), De Steentijd van Nederland, *Archeologie* 11/12, 171-199.

TOL A.J., VERHAGEN J.W.H.P. & VERBRUGGEN M. (2012) *Leidraad inventariserend veldonderzoek. Deel: karterend booronderzoek versie 2.0*.

VAN RANST E. EN SYS C. (2000) *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*, Gent.

VAN DE STAEY I., HIMPE T., DRIESEN P. (2017) Archeologienota Brasschaat, Hensbergelei. Verkaveling in 2 loten. <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/3886>

VERHAGEN, J.W.H.P., RENSINK E. & CROMBÉ PH. (2011) Optimale strategieën voor het opsporen van Steentijdvindplaatsen met behulp van booronderzoek. Een statistisch perspectief (*Rapportage Archeologische Monumentenzorg* 197).

VERHOEVEN M., ELLENKAMP G.R. & KEIJERS D.M.G. (2010) Een archeologische verwachtings –en beleidsadvieskaart voor de gemeente Echt-Susteren. Deelrapport II: Landschap en archeologie, *RAAP-rapport* 1951, 87 en 101.

Websites:

dov.vlaanderen.be

klip.agiv.be

<http://cai.onroerenderfgoed.be>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024695¶m=inhoud&ref=search>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023317¶m=inhoud&ref=search>

<https://geo.onroerenderfgoed.be/>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/thesaurus>

https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf

https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/projects/downloads/Begrippenlijst_feb2013.pdf

https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf

www.cartesius.be

www.geopunt.be

www.ngi.be

www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/downloads/140915_LV_RWO_Brochure_regelgeving.pdf

